

τους τσιγγάνους στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους και στην ισότιμη ένταξή τους στην κοινωνία ως πολιτισμικής ομάδας;

Το ερώτημα αυτό έχει δύο σκέλη:

A) Το πρώτο σκέλος δηλαδή το ΠΩΣ; περιλαμβάνει δύο επιμέρους ερωτήματα:

α. Σε κοινό σχολείο με τα παιδιά της κυρίαρχης ομάδας του πληθυσμού;

β. Σε κοινό πρόγραμμα εκπαίδευσης, δηλαδή το καθιερωμένο;

Για το (α) υπάρχουν δύο βασικές απαντήσεις, ενώ θα λέγαμε ότι προτείνονται και ενδιάμεσες λύσεις ως απάντηση στο ερώτημα. Οι απαντήσεις είναι: Ναι σε κοινό σχολείο μαζί με τα υπόλοιπα Ελληνόπουλα της περιοχής και η άλλη άποψη είναι σε σχολείο που θα φοιτούν μόνο τσιγγανόπαιδες και τούτο για να ξεπεραστούν γνωστοί λόγοι που δυσκολεύουν την παρακολούθηση σε κανονικό σχολείο.

Ως ενδιάμεση λύση εμφανίζεται αυτή που θέλει από κοινού παρακολούθηση, αλλά και ενισχυτική διδασκαλία στους χώρους που διαμένουν τσιγγάνοι. Η δεύτερη υποστηρίζει ότι και σε κοινό σχολείο αλλά όχι για όλο το πρόγραμμα παρά για μέρος αυτού και κάποιο μέρος με τροποποιήσεις π.χ. διδασκαλία ιστορίας των τσιγγάνων κ.ά.

Θα καταθέσω κλείνοντας την άποψή μου στα βασικά αυτά ερωτήματα δικαιολογώντας και τους λόγους που με οδηγούν σ' αυτήν και τέλος θα ασχοληθώ περισσότερο με προτάσεις που αποτελούν και τις προϋποθέσεις, ώστε να καταστεί επωφελής η εκπαίδευση στον τσιγγάνικο πληθυσμό και να μη γίνει μία τυπική διαδικασία.

Στο πρώτο λοιπόν ερώτημα και παρά τις δυσκολίες που υφίστανται λόγω των συναισθημάτων "ρατσισμού" και "ξενοφοβίας" που δυστυχώς διακατέχουν το μέγιστο του πληθυσμού μας, όπως εξ άλλου συμβαίνει και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, θα πρέπει πλέον να σταθούμε στην άποψη του κοινού σχολείου. Θα πρέπει όμως παράλληλα να καλλιεργηθεί σε μικρούς και μεγάλους η συνείδηση ότι οι κοινωνίες μας είναι πλέον πολυπολιτισμικές και ότι αποτελούν ένα "Μωσαϊκό" τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και στις μεγαλουπόλεις. Άρα, πρέπει πρώτα "εμείς" και τα παιδιά μας να κατανοήσουμε ότι ζούμε μαζί με τους "άλλους".

Στις μέρες μας σχεδόν κανένας δεν αποδέχεται πλέον το χαρακτηρισμό του "ρατσιστή". Η ξενοφοβία όμως παίρνει ύπουλα τη θέση αυτού του ρατσισμού, εφόσον ο "διαφορετικός", ο "ξένος" όχι μόνο πλημμυρίζει τις εικόνες της τηλεόρασης αλλά κατοικεί δίπλα μας και αποτελεί απειλή της μοναδικότητάς μας - σε φιλοσοφικό επίπεδο - καθώς και του ζωτικού μας χώρου - σε καθαρά πρακτικό επίπεδο καθημερινών αναγκών.

Έτσι λοιπόν θα λέγαμε ότι ενώ η τηλεοπτική σειρά "Ψίθυροι καρδιάς" έκανε ρεκόρ τηλεθέασης, πολύ λίγοι είναι εκείνοι που δέχονται τα παιδιά των τσιγγάνων να είναι στα σχολεία μαζί με τα δικά τους παιδιά.

Στο δεύτερο επί μέρους ερώτημα, δηλαδή αν θα πάνε σε κοινό πρόγραμμα, θα μπορούσαμε να δούμε διαφοροποιήσεις στις απόψεις που έχουν διατυπωθεί, χωρίς όμως υπερβολές, και μάλιστα διαφοροποιήσεις που έχουν δύο χαρακτηριστικά:

α. Ενίσχυση διδασκαλίας με προγράμματα για ξεπέρασμα των αδυναμιών και ελλείψεων στο γνωστικό επίπεδο.

β. Προγράμματα που αναφέρονται στην κουλτούρα και τον πολιτισμό των τσιγγάνων.

Δηλαδή και στις δύο περιπτώσεις προβλέπεται διαχωρισμός των τσιγγανοπαίδων για κάποιες ώρες διδασκαλίας.

Στη διατύπωση όμως του γενικού ερωτήματος που έχω θέσει υπάρχει και το δεύτερο σκέλος με ποιες προϋποθέσεις:

Εδώ λοιπόν είναι και το σημαντικότερο τμήμα του ζητήματος, αφού θα πρέπει να πειστούν οι τσιγγάνοι για τους λόγους τους οποίους η τυπική εκπαίδευση μπορεί να αντικαταστήσει ή έστω και να συμπληρώσει την τσιγγανοεκπαίδευση με την οποία μπόρεσαν επί αιώνες να επιβιώσουν. Παράλληλα, δε, θα πρέπει και η περιβάλλουσα κοινωνία να πειστεί ότι και τα τσιγγανόπουλα έχουν ισότιμα το δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Είναι γεγονός ότι μέχρι σήμερα και με την προκατάληψη που δυστυχώς επικρατεί θέλουμε να τους επιβάλουμε τον πολιτισμό μας μέσω της γλώσσας μας και όχι μόνο. Θα βόλευε ίσως η αφομοίωση τους στο κοινωνικό περιθώριο και όχι η ισότιμη ένταξη στα πλαίσια μιας διαπολιτισμικής κοινωνίας που όλοι απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα.

Οι δικές μου προτάσεις στο ζήτημα των προϋποθέσεων για να αποδεχθούν οι τσιγγάνοι την τυπική εκπαίδευση είναι ότι αυτές καλύπτονται, αν συνοδευτούν από μία σειρά μέτρων, όπως:

1. Παροχή κινήτρων που θα στηρίξουν έστω για μία μεσοπρόθεσμη περίοδο την ένταξη των τσιγγάνων

στην κοινωνία. Ενδεικτικά θα αναφέρω α) επιδότηση προσλήψεων σε θέσεις εργασίας μέσω του ΟΑΕΔ, β) ενημέρωση -παρακίνηση εταιρειών σε περιοχές που έχουν μόνιμα εγκατεστημένους τσιγγάνους, για προσφορά απασχόλησης.

2. Εμπλουτισμός σχολικών προγραμμάτων με θέματα που να παρακινούν το ενδιαφέρον των τσιγγάνων.
3. Παροχή πρόσθετης διδακτικής βοήθειας με αίθουσες λυόμενες του ΟΣΚ στους καταυλισμούς.
4. Παράλληλη φροντίδα ώστε να συμμετέχουν τα τσιγγανόπουλα και σε άλλες παροχές που έχει η οργανωμένη κοινωνία πέρα από τα σχολεία (ας μην ξεχνάμε εδώ ότι η υποχρεωτική εκπαίδευση από μικρό ποσοστό μαθητών γίνεται ευχάριστα δεκτή). Παιδικές κατασκηνώσεις, παρακολούθηση παραστάσεων παιδικού θεάτρου, παιδικές γιορτές, αθλητισμός κ.ά. θα συντελούσαν στο να καταλάβουν ότι η προσέλευσή τους στο "σχολείο" δεν αποτελεί αποσπασματικό (κυριολεκτικά και μεταφορικά) τμήμα της κοινωνικοποίησής τους.

Ως ΝΕΛΕ Κέρκυρας έχουμε την ευκαιρία να διαπιστώνουμε κάθε φορά πόσο σημαντική είναι για τα τσιγγανόπουλα η διοργάνωση παρόμοιων εκδηλώσεων, όπως εορταστικής εκδήλωσης σε κατάλληλο χώρο στις μέρες των εορτών ή παρακολούθηση ποιοτικής θεατρικής παράστασης, όταν μάλιστα πριν ξεκινήσουν αγνοούσαν ακόμη και την έννοια του θεάτρου. Σε λίγες μέρες θα έχουμε τη χαρά σε συνδιοργάνωση με το Σύλλογο Φροντιστών Κέρκυρας να φιλοξενήσουμε τα τσιγγανόπουλα σε παιδικές κατασκηνώσεις, μία εμπειρία που επίσης θα τους παρασχεθεί για πρώτη φορά.

Κλείνοντας θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την προσοχή σας και να προσθέσω απλά ότι πάνω απ' όλα για να αλλάξει η στάση των τσιγγάνων απέναντι στο σχολείο θα πρέπει να προηγηθεί η "δική μας" θετική στάση απέναντι στους τσιγγάνους και η κοινωνική ευαισθησία. __

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΕΝΙΤΣΕΛ, Τ.Β. Άρθρο στη Μεγάλη Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια.

ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ, Μ., ΠΑΥΛΗ ΚΟΡΡΕ, Μ. *Η εκπαίδευση των τσιγγάνων στην Ελλάδα*.

ΣΤΕΝΟΥ, Κ. *Η ετερότητα*, άρθρο στο ΒΗΜΑ (30 - 5 - 99).